

Notat om relevante tekster

Dette notatet henter tekst fra [Kongeriket Norges grunnlov](#), [Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen](#), [Menneskerettsloven](#), [Konvensjon om sivile og politiske rettigheter \(SP\)](#), [Lov om tros- og livssynssamfunn](#), [Prop. 130 L](#), [Ståsett-utvalgets utredning](#), [Innst. O. nr. 84 \(1980–81\)](#) [Ot. prp. Nr. 59 \(1980–81\)](#), [Ot.prp. Nr. 33 \(2004-2005\)](#) som er relevante for registrering av Norsk vegansamfunn som livssynssamfunn.

Kongeriket Noregs grunnlov

Fra § 16:

“Alle innbyggere i riket har fri religionsutøvelse. Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten. Nærmere bestemmelser om Kirkens ordning fastsettes ved Lov. Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje.”

Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen

Artikkel 9 (Art 9):

“1. Enhver har rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet; denne rett omfatter frihet til å skifte sin religion eller overbevisning, og frihet til enten alene eller sammen med andre og så vel offentlig som privat å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning, ved tilbedelse, undervisning, praksis og etterlevelse.

2. Frihet til å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning skal bare bli undergitt slike begrensninger som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den offentlige trygghet, for å beskytte den offentlige orden, helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.”

Menneskerettsloven

Fra § 2:

“Følgende konvensjoner skal gjelde som norsk lov i den utstrekning de er bindende for Norge:

[...]

3. De forente nasjoners internasjonale konvensjon 16. desember 1966 om sivile og politiske rettigheter med følgende tilleggsprotokoller”

Konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP)

Teksten finnes også i [Lovdata](#).

Artikkel 18 (Art 18):

“1. Enhver skal ha rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet. Denne rett skal omfatte frihet til å bekjenne seg til eller anta en religion eller tro etter eget valg, og frihet til alene eller sammen med andre, offentlige eller private, å utøve sin religion eller tro gjennom gudstjeneste, iakttagelse av religiøse skikker, andaktsøvelser og undervisning.

2. Ingen må utsettes for tvang som vil kunne innskrenke hans frihet til å bekjenne seg til eller å anta en religion eller tro etter eget valg.

3. Friheten til å utøve en religion eller tro skal ikke være gjenstand for andre begrensninger enn slike som er foreskrevet i lov og som er nødvendig for å beskytte den offentlige sikkerhet, orden, helse eller moral, eller andres grunnleggende rettigheter og friheter.

4. Konvensjonspartene forplikter seg til å respektere foreldres, og i tilfelle vergers, frihet til å sørge for sine barns religiøse og moralske oppdragelse i samsvar med deres egen overbevisning.”

Artikkel 19 (Art 19):

“1. Enhver skal ha rett til meningsfrihet uten inngrep.

2. Enhver skal ha rett til ytringsfrihet; denne rett omfatter frihet til å søke, motta og meddele opplysninger og tanker av alle slag, uten hensyn til landegrenser, enten i muntlig, skriftlig eller trykt form, eller ved kunstneriske eller andre uttrykksmidler etter eget valg.

3. Utøvelsen av de rettigheter som er fastsatt i denne artikkels paragraf 2 medfører særlige forpliktelser og et særlig ansvar. Den kan derfor gjøres til gjenstand for visse begrensninger, som dog må være fastsatt ved lov, og være nødvendige av hensyn til:

- a. Respekten for andres rettigheter eller omdømme.
- b. Beskyttelsen av den nasjonale sikkerhet, den alminnelige samfunnsorden (ordre public), eller den offentlige helse eller moral.”

Lov om tros- og livssynssamfunn

Fra § 1 annet ledd:

“Med tros- og livssynssamfunn menes i denne loven sammenslutninger for felles utøvelse av tro eller livssyn.”

Prop. 130 L

Fra side 128-129:

“Forarbeidene gir imidlertid noe veiledning om hva som ligger i «livssyn» og «livssynssamfunn». Det framkommer at livssynssamfunn etter norsk rett – i motsetning til trossamfunn – er sekulære eller ikke-religiøse sammenslutninger. Videre sies det:

“Et livssyn kjennetegnes først og fremst av to forskjellige forhold.

For det første at det tar opp de mer sentrale spørsmål knyttet til menneskelivet. De religiøse samfunnene, iallfall de kristne, vil gjerne knytte dette til Guds eksistens. De ikke-religiøse livssyn vil søke andre veier.

For det andre vil det være et kriterium på et livssyn at det tar standpunkt til sentrale etiske spørsmål og prøver å se disse i sammenheng.

Et livssynssamfunn vil omfatte sammenslutninger organisert rundt medlemmenes felles livssyn. Det vil ofte prøve å systematisere og videreutvikle dette, eventuelt også utbre det.

Departementet vil i denne sammenheng særlig understreke en felles etisk grunnholdning som kriterium på et livssynssamfunn. Rene filosofiske sammenslutninger vil det ikke være naturlig å kalle livssynssamfunn i denne sammenheng. Det samme gjelder for organisasjoner som først og fremst tar sikte på å bekjempe andre livssyn.

Det vil heller ikke være naturlig å gi støtte til organisasjoner som vel kan ha et enhetlig syn på de spørsmål som er nevnt ovenfor, men som i det vesentlige driver virksomhet av annen art, f. eks. politisk eller forretningsmessig.”

Fra Departementets høringsnotat (side 130):

“Et livssynssamfunn er et fellesskap basert på et bestemt sekulært livssyn. Med livssyn menes et sammenhengende sett av oppfatninger om menneskets plass i tilværelsen og sentrale etiske spørsmål. Livssynssamfunn er sammenslutninger av fysiske personer, og de kjennetegnes av at virksomheten prinsipielt handler om å utøve og utvikle livssynet. Livssynet kommer til uttrykk i fysiske sammenkomster. Det kreves ikke at et flertall av

medlemmene slutter opp om alle sider ved samfunnets livssyn og standpunkter i konkrete spørsmål, ei heller at et flertall kan sies å være aktive medlemmer.

Organisasjoner som i det vesentlige driver politisk, humanitær, kulturell eller forretningsmessig virksomhet, regnes ikke som tros- eller livssynssamfunn. Heller ikke organisasjoner som primært skal fremme helse eller selvutvikling, eller organisasjoner som har bekjempelse av religion eller livssyn som hovedformål, anses som tros- eller livssynssamfunn. Det samme gjelder rene filosofiske organisasjoner, f.eks. der medlemmene kun deler en filosofisk grunnholdning, eller som i hovedsak handler om å diskutere filosofiske spørsmål.”

Kapittel 12 side 133:

“... Samtidig er det åpenbart krevende å skulle legaldefinere både disse størrelsene og de grunnleggende begrepene «religion» og «livssyn».

Loven bør derfor ikke legge opp til at forvaltningen skal gå langt i å vurdere innholdet i en tro eller et livssyn. Da vil en fort kunne utfordre tros- og livssynssamfunnenes tros- og livssynsfrihet. Definisjonen i loven bør i stedet, og i tråd med formålet med loven, legge vekt på felles utøvelse av tro og livssyn i praksis.”

Kapittel 24 side 253:

“Tros- og livssynssamfunn bestemmes som «sammenslutninger for felles utøvelse av tro eller livssyn». Når hovedmotivet for loven er å legge til rette for praktisering av tros- og livssynsfrihet, er det naturlig at definisjonen av tros- og livssynssamfunn først og fremst retter seg mot felles utøvelse av tro og livssyn, og ikke mot innholdet i en tro eller et livssyn. Dette er også i tråd med de sentrale bestemmelsene i EMK artikkel 9 og SP artikkel 18. I første rekke er det derfor tros- og livssynssamfunnenes konkrete aktiviteter som vil skille dem fra andre typer sammenslutninger. Utøvelsen av tro eller livssyn må være «felles», og det betyr at den må involvere minst to personer. Det er en forutsetning at aktiviteten er lovlig. Tros- og livssynssamfunn vil gjerne ha jevnlig sammenkomster for utøvelse eller utvikling av tro eller livssyn gjennom møter eller gudstjenester, bønn, meditasjon, ritualer eller tilsvarende. Ofte vil også aktiviteten innebære misjonering eller annen form for rekruttering. Sammenslutninger som i hovedsak driver politisk, humanitær, kulturell eller forretningsmessig virksomhet, faller utenfor definisjonen. Det samme vil gjelde virksomheter som har andre hovedaktiviteter enn utøvelse av tro eller livssyn, for eksempel å fremme helse eller selvutvikling, å drøfte filosofiske spørsmål eller å bekjempe religion eller livssyn.

Aktivitetene kan imidlertid ikke vurderes helt isolert, men må kunne knyttes til en tros- eller livssynsoppfatning. Den aktuelle oppfatningen må ha et visst nivå av overbevisning, alvor, sammenheng og viktighet. I vurderingen kan det blant annet legges vekt på hvor lenge oppfatningen har eksistert og vært praktisert, ikke bare innenfor den aktuelle sammenslutningen, men også eventuelt i andre tros- eller livssynssamfunn, i andre land, eller uten å ha vært organisert. Samtidig er det klart at også nye tros- eller

livssynsoppfatninger kan danne grunnlag for sammenslutninger som vil være omfattet av lovens formål og virkeområde. Det kreves ikke at et flertall av medlemmene i sammenslutningene slutter opp om alle sider ved samfunnets «lære» eller praksis, ikke heller at et flertall kan sies å være aktive medlemmer. [...] En livssynsoppfatning vil normalt kjennetegnes ved at den har et sammenhengende syn på menneskets plass i tilværelsen og sentrale etiske spørsmål.”

Ståsett-utvalgets utredning

Følgende vilkår må være oppfylt for å være et støtteberettiget livssynssamfunn (kapittel 1 side 24):

“Et livssynssamfunn må være basert på felles forpliktende oppfatninger om menneskets plass i tilværelsen og holdning til sentrale etiske spørsmål.”

Kapittel 29 side 420:

“Et innholdskrav knyttet til oppfatninger om tilværelsen. Vilkårene er noe forskjellige for trossamfunn og livssynsamfunn. Med formuleringen «felles forpliktende oppfatninger» som felles karakteristikk av både tros- og livssynssamfunn, uttrykkes at oppfatningene er ment å være retningsgivende for medlemmenes liv, og at de er ment å være gyldige eller sanne. Dette innebærer ikke et krav om en test av det enkelte medlems forhold til de felles oppfatningene.”

Kapittel 30 side 422:

“Samfunnet må ikke være dannet eller drives ut fra økonomisk egeninteresse, eller ha som hovedformål humanitært virke, personlig selvutvikling eller helse, kulturell virksomhet eller politisk aktivitet.”

Ot. prp. Nr. 59 (1980–81)

Følgende tekst reitererer budskapet over. Kapittel 4 side 9 (referert til av BFD sitt avslag):

“Et livssyn kjennetegnes først og fremst ved to forskjellige forhold.

For det første at det tar opp de mer sentrale spørsmål knyttet til menneskelivet. De religiøse samfunnene, iallfall de kristne, vil gjerne knytte dette til Guds eksistens. De ikke-religiøse livssyn vil søke andre veier.

For det andre vil det være et kriterium på et livssyn at det tar standpunkt til sentrale etiske spørsmål og prøver å se disse i sammenheng.

Et livssynssamfunn vil omfatte sammenslutninger organisert rundt medlemmenes felles livssyn. Det vil ofte prøve å systematisere og videreutvikle dette, eventuelt også utbre det.

Departementet vil i denne sammenheng særlig understreke en felles etisk grunnholdning som kriterium på et livssynssamfunn. Rene filosofiske sammenslutninger vil det ikke være naturlig å kalle livssynssamfunn i denne sammenheng. Det samme gjelder for organisasjoner som først og fremst tar sikte på å bekjempe andre livssyn.

Det vil heller ikke være naturlig å gi støtte til organisasjoner som vel kan ha et enhetlig syn på de spørsmål som er nevnt ovenfor, men som i det vesentlige driver virksomhet av annen art, f.eks. politisk eller forretningsmessig.”

Innst. O. nr. 84 (1980–81)

Side 5 (referert til av BFD sitt avslag):

“Livssynssamfunnet må

- være et fast organisert samfunn,
- ha et etisk forpliktende grunnholdning,
- i sin virksomhet ikke krenke rett og sømmelighet,
- aktivt bistå medlemmene med å utvikle og praktisere sitt livssyn,
- være alment, dvs. ikke-ekskluderende på grunn av bl.a. sosial eller sivil status, rase, kjønn, politisk tilhørighet,
- gjennom sin virksomhet være seriøst og livsdyktig.”

Ot.prp. Nr. 33 (2004-2005)

På side 90 finner vi følgende fra forarbeidene til [likestillings- og diskrimineringsloven](#),

“religion og livssyn bør sidestilles som diskrimineringsgrunnlag, slik at også sekulære livssyn omfattes av diskrimineringsforbudet. Dette er i tråd med tolkningen av Grunnloven § 2 og EMK artikkel 9 om religionsfrihet, hvor rettighetene tolkes vidt og omfatter enhver form for livssyn, både religiøse, ateistiske og agnostiske overbevisninger”